

УДК 378.141.4

Педагогика. Проблемы подготовки специалистов

Варянюк Тетяна Володимирівна,

старший викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування №1 факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

м. Київ, Україна

Іванченко Лариса Михайлівна,

старший викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування №1 факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

м. Київ, Україна

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ОСНОВІ ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Анотація. В статті розглядається навчання професіно-орієнтованого діалогічного мовлення на основі науково-технічних текстів. Типи професійних діалогів для навчання студентів інженерних спеціальностей представлено в статті. Навчання цим типам діалогів відбувається згідно чотирьом етапам: підготовчий етап, етап формування вмінь професіно-орієнтованого діалогічного мовлення на основі текстів, етап розвитку вмінь, етап удосконалення вмінь. В статті представлено різні види вправ, які використовуються під час роботи.

Ключові слова: діалогічне мовлення, технічні тексти, типи діалогів, вміння, види вправ.

Варянюк Татяна Владимировна,

старший преподаватель кафедры английского языка
технического направления №1 факультета
лингвистики Национального технического
университета Украины «Киевский политехнический
институт имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

Иванченко Лариса Михайловна,

старший преподаватель кафедры английского языка
технического направления №1 факультета
лингвистики Национального технического
университета Украины «Киевский политехнический
институт имени Игоря Сикорского»

г. Киев, Украина

ОБУЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ НА ОСНОВЕ ТЕХНИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ

Аннотация. В статье рассматривается обучение профессионально-ориентированной диалогической речи на основе научно-технических текстов. Типы профессиональных диалогов для обучения студентов инженерных специальностей представлены в статье. Обучение этим типам диалогов происходит согласно четырем этапам: подготовительный этап, этап формирования умений профессионально-ориентированной диалогической речи на основе текстов, этап развития умений, этап усовершенствования

умений. В статье представлены разные виды упражнений, которые используются во время работы.

Ключевые слова: диалогическая речь, технические тексты, типы диалогов, умений, виды упражнений.

Tetiana Varianko,

Senior Lecturer of the English Department for Technical Specialities №1, Faculty of Linguistics, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Kyiv. Ukraine

Larysa Ivanchenko,

Senior Lecturer of the English Department for Technical Specialities №1, Faculty of Linguistics, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Kyiv. Ukraine

TEACHING OF PROFESSIONALLY ORIENTED DIALOGICAL SPEAKING BASED ON THE TECHNICAL TEXTS

Abstraction. The article deals with teaching professionally oriented dialogical speaking based on the technical texts. The types of professional dialogs for teaching students of engineering specialities are given in the article. Four stages of teaching dialogical speaking – the preparatory stage, the stage of formation professionally oriented skills on the base of the text, the stage of development of skills, the stage of improvement of these skills are presented in the article. Different kinds of exercises which we use during the training are observed.

Key words: dialogical speaking, technical texts, types of dialogues, skills, types of exercises.

Статус іноземної мови в наш час значно підвищився. На це вплинули такі фактори, як глобалізація світової економіки і промисловості, тісні зв'язки України з різними країнами світу, тобто вихід України на світовий простір у різних сферах діяльності. Підвищення інформаційної культури вимагає від майбутніх спеціалістів вміння пошуку необхідної професійної інформації в мережі Інтернет, та використання засобів масової комунікації для професійного інформаційного обміну. Тому, у навчанні говорінню використовуються вправи, які сприяють інформаційному обміну, або обговоренню нової інформації. Саме це робить весь процес говоріння вмотивованим.

Згідно з рекомендаціями програми з іноземної мови для немовних установ вищої освіти [1, с. 2] студенти-бакалаври (майбутні інженери) повинні оволодіти рівнем володіння іноземною мовою B2. Цей рівень передбачає, що вони оволоділи вміннями обговорення питань, пов'язаних зі спеціальністю, вмінням публічно виступати з низки галузевих питань і застосовувати для цього засоби вербальної комунікації та різні форми ведення дискусій, пошуку інформації, професійно-орієнтоване читання та аналіз іншомовних джерел, а також оволодіти вмінням професійно-орієнтованого письма.

У професійному спілкуванні майбутніх інженерів велике значення має усна комунікація. Згідно до вимог програми майбутні інженери повинні оволодіти вмінням професійно-орієнтованого діалогічного мовлення. Так як джерелом поповнення професійних знань для майбутніх інженерів є здебільшого друковані тексти, доцільним є навчання взаємопов'язаних умінь читання і говоріння. Друкований текст в цьому випадку є інформаційною і мотиваційною основою говоріння. На заняттях використовуються автентичні матеріали, що є однією з рекомендацій програми сучасних досліджень в галузі методики викладання іноземної мови [2, с. 190]. Автентичні тексти мають

багатий інформаційний потенціал та лінгвостилістичні та екстра лінгвістичні характеристики.

Для визначення типів професійного діалогу для навчання студентів інженерних спеціальностей, можна розглянути класифікацію Л.В. Славгородської [3, с. 224-231]. Згідно цієї класифікації кожен тип діалогу співвідноситься з певним типом наукового тексту – інформативним, концептуальним, оціночним. Можна визначити і типи діалогів: інформаційний, проблемний та діалог думок.

Метою інформаційного діалогу є обмін інформацією. Інформаційний діалог дає змогу використовувати в репліках інформацію з текстів і кожен з учасників діалогу прагне розширити свій текст за рахунок інформації з тексту співрозмовника. В результаті взаємного доповнення створюється новий текст.

Проблемний діалог містить проблемну ситуацію. Такий діалог є проблемним, доки не знайдене вирішення проблеми, яке задовільнить усіх учасників комунікації. Учасники комунікації пропонують співрозмовникам дати своє рішення задачі. Основою проблемного діалогу часто є інформаційний діалог, але під час проблемного діалогу учасники на основі вихідних текстів створюють новий текст, який містить вирішення проблеми, що описувалась в тексті.

Якщо виникло декілька варіантів вирішення проблеми, учасники діалогу опиняються перед проблемою вибору, тобто проблемний діалог стає діалогом думок. Такий діалог є не тільки обміном інформації та вирішенням проблеми, але й спонукає до висловлювання власних думок стосовно неї. Метою діалогу думок є ствердження власної думки. Кожен учасник діалогу зберігає свій текст, але збагачує його новими елементами, захищає свою позицію в діалозі.

Можна визначити наступні етапи навчання діалогів:

- Підготовчий етап. На цьому етапі відбувається формування і вдосконалення лексичних навичок говоріння, засвоєння реплік та діалогічних єдностей.

- Другий етап. На цьому етапі формуються уміння професійно орієнтованого діалогічного мовлення на основі технічних текстів. Створюються мікродіалоги.
- Третій етап. На цьому етапі розвиваємо уміння професійно орієнтованого діалогічного мовлення на основі технічних текстів. Створюються інформаційні, проблемні діалоги, та діалоги думок. Широко використовуються штучно створені вербальні опори.
- Четвертий етап. На цьому етапі удосконалюються вміння професійно орієнтованого діалогічного мовлення, використовуючи природні опори.

Під час роботи ми використовуємо різні види вправ, а саме, вправи в інформаційному обміні, вправи в інформаційних трансформаціях та вправи в інформаційному пошуку.

Вправи з інформаційного обміну мають мету обмінюватись точками зору, розширити знання та доповнювати інформацію тексту. Цією системою вправ передбачається формувати лексичні навички в оволодінні реплікуванням, формувати уміння створення мікродіалогу, використовуючи опори, розвивати уміння професійно-орієнтованого діалогічного мовлення.

Рецептивно-репродуктивні некомунікативні лексичні вправи використовуються, щоб формувати лексичні навички говоріння та реплікування, умовно-комунікативні вправи поповнюють фонові знання і фахову термінологію – відповіді на запитання та обговорення тексту, опис малюнку, вправи на завершення зразка мовлення, підстановка у зразок та розширення зразку мовлення, вправи на інтерактивну гру.

Для формуванні вмінь професійно орієнтованого діалогічного мовлення на основі науково-технічних текстів використовуємо умовно-комунікативні вправи на створення мікродіалогів на основі цих текстів. Студенти заповнюють схеми за текстом і використовують їх для створення діалогів, виділяють ключові слова з подальшим їх використанням у діалогах.

Виконання комунікативних вправ являє собою представлення результатів інформаційного пошуку [4].

Рецептивно-продуктивні комунікативні вправи на інформаційні трансформації, створення інформаційного, проблемного діалогу, або діалогу думок ми використовуємо для формування вмінь професійно-орієнтованого діалогічного мовлення на основі науково-технічних текстів з використанням вербальних опор.

Комунікативні вправи на створення інформативного, проблемного діалогу або діалогу думок, вправи що удосконалюють уміння логічної побудови висловлювання, участь студентів у рольовій грі, з використанням елементів проектної роботи використовуються для вдосконалення вмінь професійно-орієнтованого діалогічного мовлення з використанням лише природних опор.

Для навчання професійно-орієнтованого діалогічного мовлення на основі науково-технічних текстів велике значення має використання різноманітних вправ: вправи з інформаційного пошуку з інформаційного обміну та інформаційних трансформацій.

Список використаних джерел та літератури:

1. English for Specific Purposes. National Curriculum for Universities. Програма з англійської мови для професійного спілкування / під ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. Ленвіт. 2005 – с.2.
2. Downman J. Shepeheard J. Teaching English one to one. – Berkshire. Teach yourself. 2003. – 190 p.
3. Славгородская Л.В. Функция текста при обучении научной диалогической речи // Дидактико-педагогические основы обучения иностранным языкам научных работников / под ред. Е.А. Рейтман. – Ленинград. Наука. 1988. – С. 224-231.

4. Іванченко Л.М., Варянюк Т.В. Програма навчальної дисципліни підготовки здобувачів ступеню магістра (науковий). Практикум з іншомовного наукового спілкування. – Київ. КПІ ім. Ігоря Сікорського 2017.